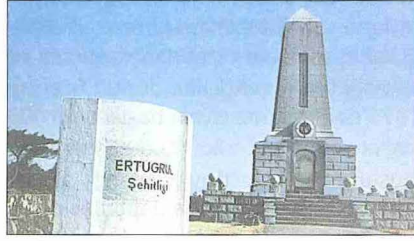

III. JAPONYA-OSMANLI İLİŞKİLERİ

XVII. yüzyılın ortalarında Kâtib Çelebi'nin *Cihannümâ*'sında "cezîre-i Yaponya" adıyla oldukça geniş izahat verilen Japonya, Togukawa Şogunluğu devrinde uzun süre dünyaya kapısını kapatmıştı. Fakat 1850'li yıllarda başta İngiltere olmak üzere bazı Avrupa ülkeleriyle imzalanan ve Japonlar'a göre eşit haklar tanımayan ticaret antlaşmaları neticesinde kapılarını açmaya mecbur kaldı. Bu sebeple 1868 Meiji Restorasyonu'ndan sonra yeni kurulan Meiji hükümetinin karşılaştığı en önemli mesele, eşit olmayan ticaret antlaşmalarını feshederek gümrük özerkliğinin geri alınması oldu. Bununla ilgili olarak Meiji hükümeti, 1871 yılında Fukuçi Geniçiro adlı bir memuru Türkiye'nin durumunu tesbit ettirmek üzere gönderdi. Çünkü bu sıralarda Osmanlı Devleti de aynı mahiyetteki 1838 tarihli Balta Limanı Ticaret Antlaşması'nın getirdiği zorluklarla karşı karşıya bulunuyordu. Fukuçi'nin ziyareti neticesinde Osmanlı Devleti ile diplomatik münasebet kurulmasını faydalı gören Meiji hükümeti 1880'de Türkiye'ye bir heyet gönderdi. Heyetin başkanı Yoşida Masaharu, Hindistan-Tahrân-Kafkasya üzerinden Ocak 1881 tarihinde İstanbul'a ulaştı ve II. Abdülhamid tarafından kabul edildi. II. Abdülhamid, bir Osmanlı-Japon dostluk anlaşması yapılmasının gerekli olduğunu beyan etti. Ancak Rusya'daki Osmanlı büyükelçisi Şâkir Paşa ile Japon ortaelçisi Yanagihara'nın gösterdikleri gayretlere rağmen iki ülke arasında resmî bir anlaşma imzalanamadı.

Diğer taraftan 1887 yılında Avrupa seyahatine çıkan Prens Komatsu ile maiyetindeki heyet İstanbul'a uğradı ve II. Abdülhamid ile görüşerek Japon İmparatoru Meiji tarafından gönderilen en şerefli nişanı (Kikuka-Daijushô) takdim etti. Bunun üzerine II. Abdülhamid, 1889'da hem imparatorun kendisine takdim ettiği şeref nişanına cevap vermek, hem de Osmanlı bahriyesindeki genç subayların tecrübelerini arttırmaları amacıyla Bahriye Miralay Osman Bey (Japonya'ya giderken yolda rütbesi tümamirallığe yükselerek paşa oldu) başkanlığında 650 kişiden oluşan bir heyeti Ertuğrul gemisiyle Japonya'ya gönderdi. Bu girişim, Japonya ile dostluk anlaşmasının imzalanmasına bir hazırlık mahiyeti taşımaktaydı. Ertuğrul gemisi 7 Haziran 1890 tarihinde Yokohama Limanı'na vardı ve Japon halkı tarafından coşkuyla karşılandı. Daha sonra İmparator Meiji'nin kabul ettiği Osman

Ertuğrul gemisi şehitleri anısına dikilen âbide

Paşa ve heyeti II. Abdülhamid'in gönderdiği şeref nişanını imparatora takdim etti. Japonya'da üç ay kadar kaldıktan sonra Yokohama Limanı'ndan İstanbul'a dönmek üzere hareket eden gemi, 16 Eylül 1890'da Wakayama iline bağlı Kaşinozaki Burnu açıklarında fırtınaya tutularak battı ve Osman Paşa dahil 581 kişi hayatını kaybetti. Faciayı öğrenen Japon hükümeti harekete geçerek kurtulan altmış dokuz kişiyi iki kruvazörle İstanbul'a yolladı; kruvazörler 2 Ocak 1891'de İstanbul'a ulaştı. Bu olay iki milletin birbirine yakınlık duymasında etkili oldu; iki ülke arasında dostluk ve ticaret anlaşmalarının imzalanması için bazı teşebbüslerde bulunulduysa da yine bir sonuca varılamadı.

1904-1905 yıllarında cereyan eden Japon-Rus savaşında Japonya'nın Rusya'ya karşı galip gelmesi, o dönemde Batı devletlerinin baskısı altında bulunan Asya'nın birçok ülkesinde sevinçle karşılandı. Türkiye'de de Mehmed Âkif (Ersoy), Halide Edip (Adıvar) ve Ziya Gökalp gibi yazarlar Japonlar'ın başarısına eserlerinde yer verdiler. Doğu kültürüne sınıksız bağlı olan Japonya'nın zaferi Avrupa teknolojisine sahip, fakat gelenek ve göreneklerine bağlı kalan bir ülkenin Avrupa'ya karşı başarısı olarak nitelendirildi. Türkiye'nin çağdaşlaşma hareketlerinde de "Japon örneği" olarak göz ardı edilmeyecek bir tesir bıraktı. Osmanlı hükümeti bu savaşı takip ettirmek için Miralay Pertev Bey'i Mançurya'ya gönderdi.

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti üçlü ittifak devletleri tarafını tuttu. Japonya ise 23 Ağustos 1914'te Almanya'ya savaş ilân etti. Bu yüzden iki ülke birbirine karşı olan bloklar içinde yer almışsa da mesafe uzaklığı sebebiyle herhangi bir düşmanlık doğmadı. 1917'de meydana gelen Bolşevik İhtilâli'nden sonra birçok Kazan Türkü ile Başkirt Sibiryâ üzerinden Ja-

ponya'ya göç etti. Kazan Türkleri Kobe'de, Başkirtler Tokyo'da birer cami inşa ettiriler ve iki ülke arasındaki dostluğun tesisinde oldukça önemli rol oynadılar. Bunlardan bazıları II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'ye gitmiştir, fakat birçoğu hâlâ Japonya'da yaşamaktadır.

Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasına katılan Japon hükümeti 6 Ağustos 1924'te Türkiye Cumhuriyeti'ni resmen tanıdı ve 23 Mart 1925'te İstanbul'da Japonya Büyükelçiliği açıldı. Bu, Japon hükümetinin Ortadoğu'da açtığı ilk büyükelçiliktir. 27 Ekim 1937'de Japonya Büyükelçiliği Ankara'ya nakledildi. Türkiye ise 7 Temmuz 1925'te Tokyo'da Türkiye Ortaelçiliği'ni açtı ve Hulusi Fuat Bey (Tugay) büyükelçi tayin edildi. Nisan 1929'da Cevat Bey'in (Ezine) elçiliği zamanında büyükelçiliğe çevrildi.

Diplomatik münasebetlerin kurulması iki ülke arasındaki ekonomik ve kültürel ilişkilerin gelişmesine zemin hazırladı. 15 Haziran 1926 tarihinde Tokyo'da Japon-Türk Derneği kuruldu. Daha önce de 1925 yılında milletlerarası ticaretiyle tanınan Osaka'da Japon-Türk Ticaret Derneği kurulmuştu. Bu husus, dünya ekonomisinin bunalıma girdiği bir sırada Avrupa piyasasının kendilerine kapanmış olduğunu gören Japon iş adamlarının Türkiye'de bazı imkânlar aradığını göstermektedir. Bu devirde Türkiye'den Japonya'ya ihraç edilen başlıca mallar pamuk, afyon, tütün, Japonya'dan ithal edilen mallar ise pamuklu dokumalarla porsele gibi sanayi mâmullerinden ibaretti. 31 Ocak 1931'de Japon imparatorunun kardeşi Prens Takamatsu Türkiye'yi ziyaret ederek Atatürk ile görüştü. Bu dostluk havası içinde Japonya'da Türkoloji çalışmaları ilerledi. Fakat II. Dünya Savaşı'nın başlaması ve 23 Nisan 1945'te Türkiye'nin Japonya'ya savaş ilân etmesi neticesinde iki ülke arasındaki diplomatik münasebetler 1952'ye kadar kesildi.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya-Türkiye münasebetlerinin yeniden başlamasına kadarki yıllarda dikkati çeken bir husus, Kore Savaşı'na katılan Türk askerlerinden birçoğunun Japonya'ya gezmek için gitmesidir. Türkler, Japon ekonomisinin savaşta gördüğü ağır zayıyata rağmen yeniden gelişmeye başladığına tanık olmuşlar ve ülkelerine döndükten sonra Türk-Japon dostluğunun gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Öte yandan II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'de kaydedilen politik ve ekonomik gelişmeler iki ülkeyi birbirine yaklaştırdı. Nisan 1958'de

Başbakan Adnan Menderes, Mayıs 1985'te Başbakan Turgut Özal Japonya'yı ziyaret ettiler. Bu şekilde gelişen ilişkilerin sonucu olarak 1988 yılında Türk, Japon ve İtalyan şirketlerinin ortak sermaye yatırımıyla Fatih Sultan Mehmet Köprüsü yapıldı. Son zamanlarda birçok Japon şirketiyle Türk şirketleri arasında sermaye birleştirilmesiyle fabrikalar kurulmaktadır. 1989'da Türk Hava Yolları Japonya seferini açmış ve iki ülke arasındaki münasebetlerin gelişmesine hız kazandırmıştır. Bu arada kültür münasebetleri de gelişerek talebe mübadelesine başlanmıştır. Ancak iki ülke arasında bir kültür anlaşması imzalanamamıştır.

IV. ÜLKEDE İSLÂM

ve ŞARKİYAT ÇALIŞMALARI

Japonlar'ın bir din olarak İslâm'la tanışması XIX. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşmiştir. Bundan önce seyahatler veya istisnai ilişkiler dışında müslümanların Japonya'ya yönelik faaliyetlerinin bulunduğu dair bilgi mevcut değildir. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Meiji dönemine gelindiğinde Japonlar İslâm'la Batı dinî düşüncesi çerçevesinde ilgilenmeye başladılar. 1870'lerde Hz. Muhammed'in hayatına dair bir eserin Japonca'ya çevrildiği bilinmektedir. Ancak asıl önemli gelişmeler, 1890'larda Osmanlı-Japon ilişkilerinin kurulması ve Ertuğrul gemisinin gönderilmesiyle başladı. Bu geminin Japonya dönüşünde batması aynı zamanda bir yakınlaşmaya sebep oldu. Gemiden kurtulanlarla birlikte İstanbul'a gelen Torajino Yamada ve Şotara Noda adlı iki Japon İstanbul'da kaldı. Bunlar padişahın isteğiyle subaylara Japonca öğretiler ve bu sırada müslüman oldular. Yamada, Abdülhalil, Noda ise Abdülhakim adını aldı. Özellikle Yamada, yaklaşık yirmi yıl Türkiye'de kalarak iki ülke ilişkilerinin gelişmesine katkıda bulundu. Japon tarihinde ilk müslümanlar olarak kabul edilen bu iki şahıstan sonra 1909'da Mitsutaro Takaoka (Omar Yamaoka) isimli bir tüccarın Hindistan'da iken ihtidâ ettiği ve buradan da hacca gittiği bilinmektedir.

Japonya'da bir İslâm toplumunun oluşması, I. Dünya Savaşı ve Bolşevik İhtilâli sırasında Rusya'dan kaçan Orta Asya ve Kafkas Türkleri'nin Japonya'ya yerleşmesinden sonra gerçekleşti. Mülteci olarak Japonya'ya kabul edilen bu müslümanlar çeşitli şehirlere yerleşerek küçük topluluklar oluşturdular. Böylece İslâm'la tanışan Japonlar arasında ihtidâlar başladı. 1928'de Japonya'da Müslüman Vekillerinin Kongresi adıyla ilk büyük toplantı dü-

zenlendi. Bir dernek etrafında birleşilmesi, okul açılması ve matbaa kurulması kararlaştırıldı. 1930 yılının Ocak ayında faaliyete geçen matbaada dinî kitapların yanı sıra *İslâmî Hakikat* adlı bir gazete de neşredilmeye başlandı.

II. Dünya Savaşı sırasında Japonya'da İslâm'a yoğun bir ilginin olduğu görülür. Ancak bu ilgi, daha çok bu dönemdeki askerî hükümetlerin stratejik sebeplerle İslâmî araştırmaları teşvik etmesinden kaynaklanmış, savaş sonrası dönemde de giderek canlılığını kaybetmiştir. 1973'teki petrol krizi Japonlar'ın dikkatini yeniden İslâm'a yöneltti. Özellikle Arap ülkeleriyle sıklaşan irtibatlar akademik ve kültürel gelişmeleri de beraberinde getirdi. İslâm hakkında bilgilenmeye paralel olarak ihtidâ edenlerin sayısında da bir artış gözlemlendi.

Japon müslümanlarının Japonya'da oluşturduğu ilk kuruluş, 1953'te Sadık İmaizumi başkanlığında altmış beş üye tarafından tesis edilen Japon Müslüman Birliği'dir. Kur'an-ı Kerim'in ilk Japonca tercümesini, 1920'de Ken-ichi Sakomoto daha çok İngilizce tercümelerine dayanarak yapmıştır. İkinci tercüme 1938'de, aralarında bir müslümanın da bulunduğu (Bumpachiro Ariga) üç kişilik heyet tarafından (Goro Takahashi, Mizuho Yamaguchi) gerçekleştirilmiştir. Üçüncü tercüme 1950'de yayımlanmış olup mütercimi Skumei Okawa'dır. 1957 yılında neşredilen en tanınmış meâl ise Tashihiko Izutsu'ya aittir. 1970'te Yasunari Ban ve Osamu Ikeda daha popüler bir dille yeni bir çeviri yayımladılar. 1972'de Hacı Ömer Mita'nın yaptığı çeviri ise tek başına bir müslüman Japon'un gerçekleştirdiği ilk çalışma özelliğini taşımaktadır.

Ülkede inşa edilen ilk cami Kobe Camii olup (1935) günümüzde de ibadete açıktır. Kazan Türkleri'nin 1938'de Tokyo'da yaptığı Tokyo Camii ise 1986'da yıkılmış, arsası yeniden cami yapılması kaydıyla Türkiye Cumhuriyeti'ne bağışlanmıştır. Bunun üzerine Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca 1997 yılında Tokyo Camii Vakfı kurularak 1998 Haziranında yeni caminin inşasına başlanmış, geleneksel Osmanlı-Türk mimari özelliklerini taşıyan cami iki yılda tamamlanarak 30 Haziran 2000 tarihinde ibadete açılmıştır. Bunun dışında yine 1938'de Nagoya'da ve 1977'de Osaka'da da birer cami inşa edilmiştir.

Japonya'da gerek İslâmiyet'in yayılmasında gerekse Tokyo Camii'nin planlanıp eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütül-

mesinde en başta gelen isimlerden biri Kazanlı âlim Abdürreşid İbrahim'dir. İlk defa 1908'de gerçekleştirdiği Uzakdoğu seyahati esnasında Japonya'ya uğrayan Abdürreşid İbrahim 1934'te ailesiyle birlikte Tokyo'ya yerleşti. Tokyo Camii'nin inşasında önyak olduğu gibi 1941'de vefatına kadar buranın imamlığını yaptı. Ayrıca İslâmiyet'in Japonya'da resmî dinlerden biri olarak tanınmasında büyük gayretleri oldu.

Günümüzde Japonya'da yaşayan müslümanların sayısının 30.000'den fazla olduğu tahmin edilmektedir. Çoğunluğunu Orta Asya Türkleri, İran, Hindistan, Pakistan ve Endonezyalı müslümanların oluşturduğu bu topluluk içerisinde Japon müslümanların sayısı birkaç bin civarındadır. Başta Tokyo olmak üzere Osaka, Kobe gibi büyük şehirlerde yaşayan müslümanlara, son yıllarda değişik İslâm ülkelerinden Japon üniversitelerine yüksek tahsil için gelen öğrenciler de katılmıştır.

Japonlar'ın Orta Asya ve özellikle Türkler hakkındaki bilgileri çok eski tarihlere dayanırsa da bu konudaki ilmî çalışmalar esas itibarıyla Meiji devrinden sonra başlamıştır. Orta Asya'ya karşı Japonlar'ın ilgisi Budizm ile Çin tarihine olan meraklarıyla uyandırılmıştır. Japon Türkologları, eski Çin kaynaklarını iyi okuyabildiklerinden ve Meiji Restorasyonu'ndan sonra Batı'da gelişen çağdaş bilim usullerini de benimsemiş olduklarından Japonya'daki Türkiyat çalışmaları kısa süre içinde gelişmiştir. Daha 1899 yılında Roma'da açılan Milletlerarası Şarkiyat Kongresi'nde Hunlar'la ilgili Almanca iki tebliğ sunan Şiratori Kurakiçi Japonya'daki Türkiyat çalışmalarının kurucusu olmuştur.

1904 Japon - Çin savaşı ile 1904-1905 Japon - Rus savaşından sonra Japon hükümeti nüfuzunu Asya kıtasına yayma siyaseti takip etmeye başlayınca Kuzeybatı Çin, Mançurya, Sibirya, Moğolistan ve Orta Asya ile ilgili çalışmalar askerî hükümetin malî yardımları ile daha da gelişti. Haneda Toru, Fujita Toyohaçi ve Kuwabara Jinzo gibi Türkologlar bu dönemde yetişti. Bu dönemin sonuna doğru Çin tarihi araştırmaları dışında müstakil bir araştırma sahası olan "Orta Asya tarihi" mefhumu ortaya çıktı. Bu gelişme, Kobayashi Gen ile Matsuda Hisao'nun aynı başlıkla yayımladığı kitapta (1935) açıkça görülmektedir.

II. Dünya Savaşı'nın ardından yeniden gündeme gelen Türkiyat çalışmaları, Egami Namio tarafından 1947 yılında

ileri sürülen bir tezle başlamıştır denebilir. Bu tezde, Eskiçağ'da kurulan Yamato Devleti'nin Kuzeydoğu Asya'dan göç eden atlı milletler tarafından kurulduğu ve bunların bütün Japonya'yı fethettiği öne sürülmektedir. Tez daha sonra birçok tenkide uğramakla beraber bugün hâlâ tartışılmaktadır. Egami'nin talebesi olan Mori Masao, Orta Asya ile Moğolistan'daki Şamanizm törenlerinin Japonya'daki imparatorluk ailesiyle ilgili törenlere benzediğini ileri sürmüştür. Mori Masao, Eskiçağ Orta Asya tarihi üzerinde özellikle Hunlar'ın, Göktürkler'in ve Moğollar'ın devlet organizasyonları, sosyal yapıları ve kültürlerine dair yazdığı birçok eserle tanınmaktadır. II. Dünya Savaşı'ndan önce Budizm rahibi Ôtani Kozui'nin başkanlık ettiği bir heyet tarafından Japonya'ya getirilen Uygurca metinler üzerinde çalışan Yamada Nabuo da Uygur tarihiyle meşhur olmuştur.

Japonya'daki Türkîyat çalışmalarının, Çin tarihi araştırmalarının bir uzantısı olarak başlayıp zamanla müstakil bir araştırma alanı haline gelmiş olması sebebiyle Çince kaynakların birinci derecede önem taşıdığı Eskiçağ'la ilgili Türkîyat çalışmaları daha çok gelişmiştir. Diğer taraftan Orta Asya'ya dair araştırmalarda Japonlar'ın en çok rağbet gösterdiği konu İpek yolu olmuştur. Fakat bu, Orta Asya'nın sadece doğu - batı ticaret yolunun geçtiği bir yer olarak ele alınması demektir. Son zamanlarda Türkîyat araştırmacıları, gerek Türkiye'ye gerekse Orta Asya'daki Türk cumhuriyetlerine ilmi araştırma için gidip gelme imkânına kavuşmuşlardır. Bu suretle Türkler'le doğrudan doğruya temasta bulunan Japon Türkologlar, İpek yolu yaklaşımını eleştirerek oralarda yaşayan Türkler'in tarihîyle kültürlerinin daha yakından incelenmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Bu görüşün getirdiği tabii bir sonuç olarak Japonya'daki Türkîyat çalışmaları sadece Çin'in komşusu olan, yani İpek yolu üzerinde yaşayan Türkler değil Ortadoğu dahil olmak üzere çeşitli bölge ve devirlerde yaşayan Türkler üzerinde yapılmaya başlanmıştır.

Japon hükûmeti, 1890'lı yıllardan sonra Asya kıtasına nüfuzunu yayma politikasını geliştirince bu bölgelerde yaşayan müslüman halkla karşılaştı. Japon aydınları, imparatorluk sınırları içinde veya komşu bölgelerde yaşayan müslümanlarla iş birliği yapmak suretiyle "Büyük Asya" ilkesini gerçekleştirebileceklerini ümit ettiler. Bu maksatla Kuzeybatı Çin, Man-

çurya ve Moğolistan'da çeşitli İslâm cemiyetleri kuruldu. 1932 yılında açılan İslâm Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Japonya'da İslâmîyat çalışmalarının başlangıcı oldu. 1938'de, merkezi Tokyo'da olmak üzere eski başbakan General Hayaşi Senjûrô'nun başkanlığında Büyük Japon-ya İslâm Kurumu teşkil edildi.

Japonya'da Türkoloji ve İslâmîyat çalışmaları zamanın şartlarıyla sıkı sıkıya bağlı bir şekilde başlamıştır. Buna rağmen sırf ilmi araştırma yapan ve daha sonraki gelişmelere temel olan araştırmacılar da az değildir. Bunların başında, önce Dışişleri Bakanlığı müşaviri ve daha sonra bir üniversitede profesör olan Ôkubo Kôji gelmektedir. 1936 yılında Türkiye'yi ziyaret eden Ôkubo, Japonya'ya döner dönmez Türkoloji çalışmalarının merkezi olmak üzere Mart 1938'de Tokyo'da Türk-İslâm Araştırmaları Enstitüsü'nü kurdu. Türk-İslâm Enstitüsü tarafından yayımlanan *İslâm Âlemi* adlı derginin ilk sayısında enstitünün amaçlarının Türk tarihi, Türk medeniyeti ve hayatı, umumi İslâm âlemine ait meseleler, Arapça, Acemce, Urduca, Malayca ve başka diller hakkındaki araştırmalar olduğu açıklanmaktadır. Derginin 5. sayısında (1938 yılı sonu) Cumhuriyet'in 15. yıl dönümünü kutlayan Ôkubo'nun Türkçe bir tebliği mevcuttur.

II. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine şarkiyatçılıkla ilgili bütün kurum ve enstitüler kapatıldı, toplanan belge ve kitapların çoğu kayboldu. Bu yüzden savaştan sonra oldukça uzun bir süre Japonya'da şarkiyat çalışmaları yapılamadı. Ancak bu arada Japonya dışında Kanada'da McGill Üniversitesi'nde şarkiyat çalışmalarını sürdüren Toshihiko Izutsu bilim çevrelerinde seçkin bir yer edindi.

1960'lı yıllardan sonra görülen ekonomik kalkınmaya paralel olarak gelişen şarkiyat çalışmaları 1973'te meydana gelen petrol krizinden sonra hız kazandı ve Ortadoğu araştırmaları ile birlikte ele alınmaya başlandı. 1963 yılında Tokyo'da Association for Islamic Studies in Japan'ın (Nihon Islam Kyokai) kurulmasıyla beraber Japonya'da şarkiyat çalışmaları yeniden hız kazandı. Bu kurumda yayımlanan *The World of Islam* dergisi bugün de Japonya'da yalnız İslâmîyet'i konu alan yegâne ilmi dergidir. Teşekkülün kurucularından Maejima Şinji ile Şimada Johei klasik dönem İslâm tarihi araştırmalarıyla tanınmaktadır. Anadolu Selçukluları ile Osmanlı tarihi sahasında Mitsuhaşi Fujio uzun süre ilmi araştırma yapan tek kişi sıfatıyla zikredilmelidir.

1954 yılında Prens Mikasa'nın önderliğinde kurulan The Society for Near Eastern Studies in Japan ile 1984'ün son günlerinde oluşturulan Japanese Association for Middle East Studies gibi teşekküller bugün Japonya'daki şarkiyat araştırmacılarının çoğunun üye olduğu bir merkez vazifesini görmektedir. Bu kurumlardan ilki yılda iki sayı çıkardığı *Oriente* ve bir sayı çıkardığı *Orient* dergileriyle, ikincisi her sene yayımladığı yıllık (*Ajames*) ve diğer bültenlerle Japonya'daki bilimsel araştırmaları ve faaliyetleri duyurmaktadır. Yine Prens Mikasa'nın önderliğinde 1975 yılında Middle Eastern Culture Center kurulmuştur. Ayrıca çeşitli üniversitelerde çalışmalar yapılmaktadır. Parlamento Kütüphanesi'ne bağlı Şarkiyat Kütüphanesi'nde (Toyo-Bunko, The Oriental Library) Türkçe, Arapça, Farsça ve Batı dilleriyle yayımlanan pek çok kitap mevcuttur. Bu suretle günümüzde Japonya'da İslâmîyet ve Ortadoğu ile ilgili hemen her alanda çalışma yapma imkânı bulunmaktadır. Son zamanlarda Japon öğrencilerin başta Türkiye olmak üzere Ortadoğu ülkelerine gidip öğrenim görme imkânları artmış, dolayısıyla bunlar Türkçe, Arapça ve Farsça gibi orijinal kaynaklara dayanarak araştırmalar yapmaya başlamışlardır. Bu arada Osmanlı devri Ortadoğu tarihi araştırmalarının dikkat çekici bir derecede geliştiği görülmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Kâtib Çelebi, *Cihannümâ*, s. 122-129; E. Namio, *Kiba Minzoku Kokka*, Tokyo 1967, tür.yer.; M. Masao, *Yûboku Kiba Minzoku Kokka*, Tokyo 1967, tür.yer.; I. Daikiçi v.dğr., *Nihon no Rekişi*, Tokyo 1971, I-XXI, tür.yer.; *Islam in Japan: Its Past Present and Future*, Tokyo 1980 (Islamic Centre Japan); Hee-Soo Lee (Cemil) - İbrahim İlhan, *Osmanlı Japon Münasebetleri ve Japonya'da İslamiyet*, Ankara 1989; Bozkurt Güvenç, *Japon Kültürü*, Ankara 1980, tür.yer.; M. Takeshita, "Recent Islamic Studies in Japan", *al-Tawhid*, VI/3, Tahrân 1409/1989, s. 133-139; Modjtaba Sadria, "Islamic and Middle Eastern Studies in Japan", *The Iranian Journal of International Affairs*, XI/2, Tahrân 1999, s. 259-273; *Kâmûsü'l-a'lâm*, III, 1747-1753.

YUZO NAGATA

JAUBERT, Pierre-Amédée
(1779-1847)

Fransız seyyahı ve şarkiyatçısı.

Provence-Gillevoisin'de doğdu. Paris'teki Ecole Spéciale des Langues Orientales Vivantes'ta Türkçe, Arapça ve Farsça öğrendi. 1798'de Napolyon'un ordu-